

BÙI THỊ HÀ (2024), Y tế phương Tây ở Bắc kỳ (1873-1945), Nxb. Tổng hợp Thành phố Hồ Chí Minh, Thành phố Hồ Chí Minh, 375 tr.

Cuốn sách gồm 5 chương. *Chương 1* trình bày quá trình du nhập và hình thành Y tế phương Tây ở Bắc kỳ (Việt Nam) (1873-1902). *Chương 2, 3, 4* phân tích hoạt động khám chữa bệnh và phòng dịch của các cơ sở của y tế phương Tây ở Bắc kỳ qua các giai đoạn: 1902-1918, 1919-1929, 1930-1945; đồng thời làm rõ bối cảnh lịch sử, chủ trương của thực dân Pháp đối với y tế phương Tây ở Bắc kỳ qua mỗi giai đoạn. *Chương 5* khái quát kết quả hoạt động của y tế phương Tây ở Bắc kỳ trong suốt thời kỳ 1873-1945.

Những phân tích của tác giả cho thấy, vào nửa cuối thế kỷ XIX, cùng với quá trình xâm chiếm và cai trị thuộc địa, thực dân Pháp đã từng bước du nhập y học phương Tây vào Bắc kỳ (Việt Nam), xây dựng và định hình một nền y học hiện đại ở đây. Sự xuất hiện của y tế hiện đại bên cạnh y học cổ truyền là một trong những cơ sở quan trọng hình thành nên nền y tế thuộc địa ở Bắc kỳ từ cuối thế kỷ XIX đến 40 năm đầu thế kỷ XX. Trước khi y tế phương Tây phát huy vai trò của một nền khoa học sức khỏe cho người dân thuộc địa, nó đã được người Pháp triển khai để phục vụ cho quân đội và chính quyền Pháp tại chỗ. Sau này, cùng với y học cổ truyền, y tế phương Tây đã từng bước phát huy ưu thế trong quá trình chữa bệnh, chăm sóc sức khỏe cộng đồng; đồng thời mở ra quá trình tiếp cận với y học và khoa học hiện đại của người Việt.

PHẠM NGUYỄN

NGUYỄN THỊ PHƯƠNG CHÂM - HOÀNG CẨM (2023), Tái cấu trúc văn hóa của cư dân vùng biên trong bối cảnh phát triển thương mại Việt Nam - Trung Quốc, Nxb. Khoa học xã hội, Hà Nội, 244 tr.

Sau bình thường hóa quan hệ giữa Việt Nam và Trung Quốc vào năm 1991, các khu vực biên giới Việt - Trung đã trải qua những thay đổi lớn. Trong bối cảnh mới, các cộng đồng cư dân vùng biên đã chủ động tái cấu trúc văn hóa của mình, thể hiện qua việc đa dạng hóa sinh kế, khôi phục lại các lễ hội cổ truyền, sáng chế ra các lễ hội mới, lựa chọn các đặc trưng văn hóa để củng cố thêm bản sắc tộc người, bản sắc quốc gia hay thương thảo, sắp xếp và thay đổi một số thực hành văn hóa hằng ngày để thích ứng với sự thay đổi này. Cuốn sách tìm hiểu quá trình tái cấu trúc thực hành văn hóa ở người Giáy, Hà Nhì, Dao, Hmông và người Kinh ở vùng biên giới của hai tỉnh Lào Cai, Quảng Ninh và một bộ phận người Hoa từ năm 1991 đến nay.

Cuốn sách gồm 4 chương. *Chương 1* trình bày tổng quan tình hình nghiên cứu, cơ sở lý luận, bối cảnh và địa bàn nghiên cứu. *Chương 2* phân tích quá trình tái cấu trúc thực hành sinh kế (hoạt động sinh kế cổ truyền, buôn bán xuyên biên giới, lao động làm thuê), quan hệ giới và một số hoạt động văn hóa tiêu dùng của các cộng đồng cư dân vùng biên. *Chương 3* tìm hiểu hoạt động tái cấu trúc nghi lễ, lễ hội thông qua quá trình phục dựng và sắp xếp lại các di tích, các thực hành nghi lễ, lễ hội truyền thống và kiến tạo những nghi lễ, lễ hội mới. *Chương 4* làm rõ các hoạt động tái cấu trúc văn hóa của cư dân vùng biên từ góc nhìn cấu trúc.

QT.